

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Justitiedepartementet

Yttrande över Ett nytt konsumentkreditdirektiv (SOU 2024:69)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Den 6 maj 2024 trädde förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar i kraft. För kommittéer och särskilda utredare som har tillkallats före nämnda ikraftträdande tillämpas förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen saknar tillräcklig information om hur många företag som berörs och hur stora dessa företag är. Det finns vissa uppskattningar av kostnader för berörda företag, vilket Regelrådet ser positivt på. Regelrådet kan förstå att det finns utmaningar med att beräkna kostnader men med hänsyn till att förslaget tycks få relativt långtgående konsekvenser för de företag som berörs hade det varit behövligt att konsekvensutredningen även innehållit exempelberäkningar. Detta hade ökat förståelsen för hur företag av olika storlekar påverkas av förslagen. Konsekvensutredningen saknar även redovisning av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag, vilket är en brist. Samtliga övriga delasppekter är godtagbart redovisade.

Innehållet i förslaget

Förslaget innebär att konsumentkreditdirektivets¹ bestämmelser förs in i en ny konsumentkreditlag som ersätter den nuvarande. Det nya direktivet har fått ett utvidgat tillämpningsområde vilket bland annat innebär att fler ränte- och avgiftsfria krediter omfattas. Även krediter som lämnas av en tredje part vid köp av varor och tjänster omfattas av reglerna i det nya direktivet. Förslaget innebär även ändringar i kreditupplysningslagen (1973:1173) och att lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter utvidgas och byter namn till lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter. Förslaget innebär även en hel del följdändringar i andra lagar och förordningar.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 20 november 2026.

Bedömning av delasppekter

¹ Europaparlamentet och rådets direktiv (EU) 2023/2225 av den 18 oktober 2023 om konsumentkreditavtal och om upphävande av direktiv 2008/48/EG.

Bakgrund och syfte med förslaget

Europeiska kommissionen lämnade 2021 ett förslag till ett nytt EU-direktiv om konsumentkrediter. Av förslaget framgår att rapporter och samråd om genomförandet av 2008 års direktiv visade att 2008 års direktiv endast delvis uppfyllt syftet, som var att säkerställa en hög nivå av konsumentskydd samt underlätta framväxten av en väl fungerande inre marknad för konsumentkrediter. Detta ansågs bero bl.a. på direktivets utformning och på externa faktorer. Syftet med det nya förslaget var därför att förbättra konsumentskyddet och därmed öka konsumenternas förtroende samt att främja en väl fungerande inre marknad.

I skälen till det nya konsumentkreditdirektivet anges att med hänsyn till det stora antal förändringar som på grund av utvecklingen inom konsumentkreditsektorn behöver göras i 2008 års direktiv och i en strävan att göra unionslagstiftningen tydligare bör det direktivet upphävas och ersättas av det nya direktivet. Det framgår vidare att digitaliseringen bidragit till att marknaden utvecklats på ett sätt som inte förutsågs när 2008 års direktiv antogs; utbudet har utvecklats och breddats, samtidigt som konsumenternas beteenden och preferenser förändrats. Under de senaste åren har de krediter som erbjuds konsumenter dessutom utvecklats och diversifierats avsevärt. Nya kreditinstrument har dykt upp, särskilt i onlinemiljön, och användningen av dem fortsätter att öka och utvecklingen har lett till en osäkerhet kring rättsläget för sådana nya produkter. Vidare anges att en framåtblickande unionslagstiftning som kan anpassas efter nya kreditformer och som ger medlemsstaterna den flexibilitet som krävs med hänsyn till konsumentkreditmarknadens ständiga utveckling och den ökande rörligheten bland unionsmedborgarna, kommer att bidra till att skapa likvärdiga förutsättningar för företag. För att alla konsumenter i unionen ska tillförsäkras ett högt och likvärdigt konsumentskydd och för att skapa en väl fungerande inre marknad anses det nödvändigt med en fullständig harmonisering

Ett övergripande syfte med den föreslagna regleringen är att stärka konsumentskyddet. Förslagen bedöms leda till minskad överskuldssättning, vilket medför positiva effekter för samhällsekonomin.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår mot vilken bakgrund förslagen lämnas och vilket syfte de avser uppfylla. Beskrivningen är tillräckligt tydlig.

Regelrådet bedömer att redovisningen av bakgrund och syfte med förslaget är godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Konsumentkreditdirektivet är ett fullharmoniseringsdirektiv, vilket innebär att medlemsstaterna som utgångspunkt inte får behålla eller införa andra bestämmelser i sin nationella rätt som skiljer sig från vad som fastställts i direktivet. Förslagsställaren uppger att möjligheterna till att överväga alternativa lösningar i de delar som omfattas av direktivets tillämpningsområde därför har varit begränsade. Mot denna bakgrund anser förslagsställaren att det är mindre ändamålsenligt att på ett ingående sätt beskriva regleringens konsekvenser genom att exempelvis jämföra med konsekvenserna av att inga förändringar görs.

Medlemsstaterna har i vissa delar getts valmöjligheter. Förslagsställaren har i dessa delar beaktat marknadens intresse av konkurrensneutralitet mellan olika aktörer, det samhällsekonomiska intresset av ett högt konsumentskydd och företagets intresse av att inte drabbas av alltför höga administrativa kostnader. Förslagsställaren har även beaktat att näringsidkarnas kostnader kan komma att övervältras på konsumenterna, genom en högre prissättning.

Förslagsställaren uppger att med hänsyn till systematiken i lagstiftningen på konsumentkreditmarknaden bör de nya näringsrättsliga regler som krävs för genomförandet av det nya konsumentkreditdirektivet placeras i annan lagstiftning än i den nya konsumentkreditlagen. Förslagsställaren överväger att genomföra denna del av direktivet i lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter. Det uppges dock att detta alternativ inte anses lämpligt eftersom det i en promemoria² från Regeringskansliet föreslagits att denna lag ska upphävas. Ett annat alternativ för att genomföra de näringsrättsliga bestämmelserna i det nya direktivet är att utöka tillämpningsområdet för lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter, som också innefattar en reglering kring tillståndskrav. Flertalet av det nya konsumentkreditdirektivets näringsrättsliga bestämmelser motsvaras av bestämmelser i bolånedirektivet som genomförts i den lagen. Eftersom denna reglering då kan göras generellt tillämplig får detta alternativ anses mest ändamålsenligt. Nämnda lag innehåller dessutom även bestämmelser om tillsyn och ingripanden som i stort överensstämmer med de bestämmelser som finns i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter och som också kan göras generellt tillämpliga. Det föreslås därför att lagen om verksamhet med bostadskrediter även ska tillämpas på de kredittyper som omfattas av det nya konsumentkreditdirektivets tillämpningsområde.

Regelrådet gör följande bedömning. Förslagsställaren resonerar kring möjliga alternativa lösningar för genomförande av direktivet, även om möjligheterna är relativt begränsade. Det framgår även att det inte är något reellt alternativ att inte reglera eftersom förslaget är en direkt följd av EU-lagstiftning.

Regelrådet bedömer att redovisningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd är godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Förslagsställaren uppger att eftersom den föreslagna regleringen är en följd av genomförandet av ett EU-direktiv överensstämmer förslagen med den skyldighet som följer av Sveriges anslutning till den Europeiska unionen. I vissa delar har utredningen funnit skäl att analysera genomförandet av det nya direktivet i relation till dataskyddsförordningen. Förslagsställaren menar vidare att förslagen, utöver vad som redan följer av svensk rätt, inte innebär att regleringen innefattar fler kredittyper än vad direktivet föreskriver. Detta gäller dock inte i förhållande till bostadskrediter, som i vissa delar föreslås omfattas av förslagen trots att de inte omfattas av det nya konsumentkreditdirektivets tillämpningsområde. Förslagsställaren bedömer utöver detta att det inte finns anledning att analysera förslagen utifrån den fria rörligheten.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår att förslagsställaren beaktat relevant EU-lagstiftning och på vilket sätt. Beskrivningen är tillräcklig.

Regelrådet bedömer att redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

² Stärkt konsumentskydd på kreditmarknaden (dnr 2024/01078).

Förslagsställaren uppger att de nya bestämmelserna ska träda i kraft den 20 november 2026. För kreditavtal som ingåtts innan den nya konsumentkreditlagen trätt i kraft ska äldre bestämmelser gälla. Vissa av de föreslagna bestämmelserna ska dock tillämpas även på kreditavtal med obestämd löptid som har ingåtts före ikraftträdandet. Gällande tillstånd enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter ska fortsatt gälla som tillstånd att bedriva verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter. Kreditgivare och kreditförmedlare som enligt gällande rätt får driva verksamhet utan tillstånd får till den 20 november 2027 fortsätta driva sådan verksamhet utan krav på tillstånd. Det ger företagen tid att ansöka om tillstånd och anpassa sin verksamhet efter de nya bestämmelserna.

Förslagsställaren uppger vidare att branschen kommer behöva informeras om de ändrade kraven, bl.a. när det gäller det utökade tillståndskravet och den nya näringsrättsliga regleringen.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår varför förslagsställaren valt den aktuella tidpunkten för ikraftträdande och vilka anpassningar som varit nödvändiga. Det finns också en bedömning av behov av speciella informationsinsatser. Enligt Regelrådets uppfattning hade konsekvensutredningens kvalitet dock förbättrats om det även funnits med information om vilka informationsinsatser som behövs och vem som ska ansvara för dessa.

Regelrådet bedömer att redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser är godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

De företag som berörs av förslagen är kreditgivare och kreditförmedlare av konsumentkrediter. Även varu- och tjänsteleverantörer som använder sig av tredje part som kreditgivare, utan att falla in under begreppet kreditförmedlare berörs till viss del av förslagen. Detsamma gäller näringsidkare som marknadsför konsumentkrediter, t.ex. så kallade affiliates. Bland kreditgivarna och kreditförmedlarna återfinns kreditinstitut, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, värdepappersbolag, konsumentkreditinstitut, bostadskreditinstitut och företag som för närvarande bedriver sin verksamhet utan krav på tillstånd. Dock omfattas vissa av dessa företag endast av en begränsad del av förslagen.

Förslagen kommer även ha påverkan på de företag som behöver ansöka om tillstånd för sin verksamhet. Tillståndskravet omfattar nämligen som utgångspunkt verksamhet med samtliga kredittyper som faller in under direktivets tillämpningsområde. Förslaget innebär bl.a. att flera av de företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av företaget eller ett annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp kommer att omfattas av tillståndskravet (jfr 5 § 2 lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter och 2 kap. 3 § 4 lagen om bank- och finansieringsrörelse). I denna grupp återfinns t.ex. finansiella institut vars verksamhet innefattar kreditgivning eller kreditförmedling till konsumenter. Även varu- och tjänsteleverantörer återfinns i denna grupp. Det ska dock framhållas att en grundläggande förutsättning för att omfattas av tillståndskravet är att näringsidkaren faller in under definitionen för kreditgivare eller kreditförmedlare. Detta innebär exempelvis att varu- och tjänsteleverantörer som har ett avtal med en tredje part som erbjuder kredit inte per automatik omfattas av tillståndskravet, utan detta beror på hur avtalet med kreditgivaren är utformat.

Det föreslås att mindre företag i stor utsträckning ska undantas från tillståndskravet vilket innebär att tillståndskravet främst kommer träffa varu- och tjänsteleverantörer som inte är

mindre företag och som omfattas av direktivets tillämpningsområde eftersom de använder sig av tredje part som kreditgivare och själva omfattas av definitionen för kreditförmedlare. Varu- och tjänsteleverantörer kommer, oavsett storlek, också träffas av tillståndskravet om företaget tar ut ränta eller andra avgifter än lagstadgade dröjsmålsavgifter för sina krediter.

Förslagsställaren uppger att det är svårt att ta reda på hur många företag som omfattas av ett utökat tillståndskrav. Utredningen har varit i kontakt med Statistikmyndigheten SCB och Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, som saknar möjlighet att dela upp sin statistik på de variabler som krävs för att identifiera dessa företag. Enligt Statistikmyndigheten SCB:s företagsräknare finns det knappt 200 aktiva företag inom detaljhandeln som har minst 250 anställda. Det går dock inte att säga hur många av dessa företag som erbjuder varor till konsumenter. Denna grupp inkluderar vidare inte de företag som faller utanför definitionen för mindre företag på grund av att de har en årsomsättning som överstiger 50 miljoner euro eller en balansomsättning som överstiger 43 miljoner euro per år.

Utredningen har även varit i kontakt med Svensk Handel som inte har haft möjlighet att uppskatta hur många av deras medlemmar som omfattas av ett utökat tillståndskrav, bland annat eftersom endast varu- och tjänsteleverantörerna och kreditgivarna själva har insyn i de närmare förhållandena kring parternas samarbete. Enligt Svensk Handel och Svenskt Näringsliv uppskattas dock de krediter som Svenska Bankföreningens och Finansbolagens Förenings medlemmar lämnar till konsumenter vid kreditköp uppgå till cirka 40 miljarder kronor årligen. Merparten av dessa krediter, uppgående till cirka 35 miljarder kronor, uppges lämnas i samarbete med leverantörer och återförsäljare av fordon.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår vilka branscher som påverkas av den förslagna regleringen. Det finns även en viss uppskattning av hur många företag som kan tänkas omfattas, även om denna är väldigt osäker. Förslagsställaren uppger vidare att mindre företag kan komma att undantas från vissa regler, men nämner i övrigt inte hur stora de företag som berörs är. Även om Regelrådet kan förstå att det finns svårigheter med att ta fram uppgifter på hur många företag som berörs och hur stora dessa företag är, vore det ändå behövligt att förslagsställaren presenterat lite mer information om vilka företag som påverkas av förslaget.

Regelrådet bedömer att redovisningen av berörda företag utifrån antal och storlek är bristfällig.

Regelrådet bedömer att redovisningen av berörda företag utifrån bransch är godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

För de företag som för närvarande driver sin verksamhet utan krav på tillstånd kommer arbetet med att ta fram en ansökan medföra kostnader. Tillståndskraven för dessa företag kommer att motsvara de krav som för närvarande ställs på företag som driver verksamhet enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. För företagen kan ansökningsprocessen behöva innefatta en översyn av verksamheten och en anpassning till de krav som ställs på rörelsen, såväl enligt de krav som har sin grund i det nya konsumentkreditdirektivet som andra krav, exempelvis penningtvättsregelverket. Vilka specifika krav som kommer att ställas på ansökans innehåll blir en fråga för Finansinspektionen i det kommande föreskriftsarbetet.

Förslagsställaren uppger att Svenska Bankföreningen, Swedish FinTech Association, Finansinspektionen och Konsumentverket har bistått utredningen med uppskattningen av kostnaderna för företagen och myndigheterna.

I samband med att lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter trädde i kraft uppskattade Finansinspektionen att det krävdes cirka 100–200 arbetstimmar för att ta fram, införa och dokumentera företagets instruktioner, rutiner och system. Utifrån en schablonersättning om 1 300 kronor per timme uppskattades att en ansökan medförde en kostnad på 200 000–400 000 kronor. I denna kostnad ingick anpassning av verksamheten till de krav som uppställs för sådan tillståndspliktig verksamhet, exempelvis sundhetskravet. Finansinspektionen uppskattar att det kommer att krävas ungefär lika många arbetstimmar för att ta fram en ansökan enligt den nya regleringen. Swedish FinTech Association uppskattar att kostnaden för att ta fram en ansökan är högre och uppgår till 350 000–700 000 kronor. Eftersom företagen behöver anpassa verksamheten till en mer omfattande näringsrättslig reglering kan det enligt utredningens bedömning antas att den totala kostnaden är något högre än för en ansökan enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. Kostnadernas storlek kommer dock vara beroende av huruvida företagen själva har den kompetens som krävs eller om de behöver köpa in denna.

Företag som ansöker om tillstånd kommer också behöva betala en ansökningsavgift. Ansökningsavgiften för tillstånd enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter är för närvarande 70 000 kronor. Företag med tillstånd kommer även behöva betala årliga avgifter för att bekosta tillsynen. För företag med tillstånd enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter uppgår avgiften för närvarande till 150 000 kronor medan den för företag med tillstånd enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter uppgår till 100 000 kronor. Det kan antas att avgiftsnivån för företag med tillstånd enligt den föreslagna regleringen kommer att ligga på samma nivå.

De nya krav som uppställs på rådgivningstjänster bedöms främst medföra ökade kostnader i förhållande till kraven på information och dokumentation. Sådana kostnader kan framför allt uppstå initialt för att ta fram rutiner och standardiserad information. Finansinspektionen uppskattar att ett företags arbete med att ta fram interna riktlinjer som motsvarar kraven på rådgivning enligt kommande föreskrifter motsvarar en tidsåtgång om cirka 10 timmar och därmed en engångskostnad om cirka 13 000 kronor. Därutöver uppskattar Finansinspektionen att företagets implementering kommer att medföra en arbetsbörda om cirka 80 timmar. Swedish FinTech Association har under utredningen uppskattat att en anpassning till kraven skulle medföra en kostnad om cirka 150 000–300 000 kronor, med ytterligare kostnader för systemstöd och nödvändiga systemändringar. Liksom anføres ovan kommer kostnaderna för att anpassa sin verksamhet efter kraven på rådgivningstjänster, liksom övriga krav som uppställs på verksamheten, vara beroende av huruvida företagen själva har den kompetens som krävs eller om de behöver köpa in denna. Kostnaderna för implementeringen kommer även i hög grad vara beroende av företagets storlek. Det är därför inte möjligt att närmare precisera företagets kostnader för en anpassning till kraven på rådgivningstjänster.

För kreditgivare och kreditförmedlare som bedriver sin verksamhet med tillstånd gäller redan ett krav på sundhet i rörelsen. Även om bestämmelsen föreslås anpassas till direktivets ordalydelse innebär ändringen ingen skillnad i sak. Vid genomförandet av motsvarande krav i bolånedirektivet uppskattade Finansinspektionen att en sådan anpassning skulle medföra en arbetsinsats om cirka 8 timmar och en kostnad om cirka 10 400 kronor. För de företag som drivit verksamhet utan krav på tillstånd, men som nu kommer att behöva söka tillstånd, får

denna kostnad anses ingå i kostnaden för att ta fram en sådan ansökan. Hederlighetskravet ska dock gälla för samtliga kreditgivare och kreditförmedlare som omfattas av direktivets tillämpningsområde. Detta innebär att också företag som driver verksamhet utan krav på tillstånd kommer att behöva anpassa sin verksamhet efter detta. Vilka specifika krav som kommer att ställas på företagen som driver verksamhet utan krav på tillstånd kommer bli en fråga för Konsumentverket, som är ansvarig för tillsynen över dessa företag. Swedish FinTech Association har under utredningen uppskattat att en anpassning till hederlighetskravet, för ett företag som f.n. driver sin verksamhet utan krav på sundhet, skulle innebära en arbetsinsats om cirka 40 timmar och en kostnad om cirka 50 000–100 000 kronor. Enligt utredningens bedömning kommer även denna kostnad till stor del vara beroende av företagets storlek och karaktär. Det är därför inte möjligt att närmare precisera företagets kostnader för en anpassning till kraven på hederlighet.

För företag som bedriver sin verksamhet med tillstånd gäller redan enligt Finansinspektionens föreskrifter vissa begränsningar för rörlig ersättning till personal. Vid framtagandet av ersättningsreglerna i Finansinspektionens föreskrifter för bostadskreditinstituten uppskattades anpassningen av ersättningssystemen i snitt medföra en arbetsinsats om 10 timmar, vilket innebar en kostnad om cirka 13 000 kronor. Enligt Finansinspektionen kan implementeringen av regleringen uppskattas motsvara en arbetsinsats om ytterligare cirka 10 timmar. Vilka specifika krav som kommer att ställas på företagen som driver verksamhet utan krav på tillstånd kommer även i denna del bli en fråga för Konsumentverket, som är ansvarig för tillsynen över dessa företag. Kostnaderna för att anpassa ersättningssystemen får också i hög grad anses bero på vilka ersättningssystem som tillämpas av företagen och det är därför inte möjligt att precisera denna kostnad i någon närmare utsträckning. Swedish FinTech Association har dock under utredningen uppskattat att regleringen, för de företag som tillämpar rörlig ersättning för sin personal, kommer att medföra en arbetsinsats om cirka 40 timmar och en kostnad om 50 000–100 000 kronor.

Hur stora kostnaderna kommer att bli för att leva upp till kraven på kunskap och kompetens kommer skifta för olika företag. Kraven kan förväntas ställas högre för de verksamheter som bedrivs med tillstånd, samtidigt som kunskaps- och kompetensnivån i dessa företag också redan från början kan förväntas vara högre. Enligt uppgift från Swedish FinTech Association kan kraven medföra en licensieringskostnad om 25 000–35 000 kronor per anställd samt ytterligare kostnader för licensavgifter och årliga kunskapsuppdateringar. Även Svenska Bankföreningen har uppskattat kostnaderna med utgångspunkt i att licensiering kommer att tillhandahållas av privata aktörer på motsvarande sätt som för bostadskrediter. Enligt uppgift från Svenska Bankföreningen kan utbildningsinsatsen för en storbank uppskattas till en total kostnad om 12–15 miljoner kronor, motsvarande 7 500 kronor per anställd. I beloppet ingår licensavgifter samt personalens tid för genomförande av utbildning. Därutöver beräknas det tillkomma kostnader på ett par miljoner för årliga uppdateringar. Den nu föreslagna regleringen är inte lika detaljerad som för bostadskrediter och bör heller inte tillämpas enhetligt för samtliga kreditgivare och kreditförmedlare. Vilka specifika krav som kommer att ställas på kunskap och kompetens blir främst en fråga för Finansinspektionen i det kommande föreskriftsarbetet, och även till viss del för Konsumentverket i förhållande till de företag som driver verksamhet utan krav på tillstånd. Det går därför inte att på ett meningsfullt sätt generellt uppskatta kostnaderna för företagen i denna del.

Det anges vidare att det kommer att krävas vissa investeringar för att företagen ska nå upp till de utökade kraven, exempelvis på kreditprövningen, och för att företagen ska anpassa sin verksamhet till den justerade regleringen i övrigt. Kostnaderna för företagen i denna del får antas bero på vilka befintliga system och processer företagen har på plats.

De flesta kredittyper som berörda företag tillhandahåller omfattas redan av de krav som konsumentkreditlagstiftningen uppställer. Ett stort antal företag har som ovan anförts också redan tillstånd för sin verksamhet. För dessa företag kommer verksamheten främst att behöva anpassas efter de nya näringsrättsliga bestämmelserna, men även till viss del efter de förändringar som görs i den nya föreslagna konsumentkreditlagen. De företag som kommer behöva genomföra de största anpassningarna återfinns bland de företag vars krediter tidigare undantagits från konsumentkreditlagstiftningens tillämpningsområde men som nu kommer att omfattas av detta. Företagen kommer behöva anpassa sina verksamheter till den nya föreslagna konsumentkreditlagen i sin helhet och till de näringsrättsliga bestämmelserna. Bland dessa företag återfinns de vars verksamhet innefattar kortfristiga krediter som tidigare var undantagna från stora delar av lagens tillämpningsområde enligt 4 § första till tredje stycket i 2010 års konsumentkreditlag, men som enligt den föreslagna regleringen omfattas av lagen. Det betyder t.ex. att för vissa varu- och tjänsteleverantörer vars krediter tidigare undantogs från konsumentkreditlagens tillämpningsområde kommer krediterna numera omfattas av lagen. Detta innefattar bland annat räntefria betalningsansånd vid köp hos varu- och tjänsteleverantörer, när krediten erbjuds av tredje part. Under förutsättning att dessa leverantörer inte faller in under definitionen för kreditförmedlare kommer det dock vara kreditgivaren som ska uppfylla skyldigheterna enligt den nya konsumentkreditlagen. Därutöver kommer betalningsansånd hos mindre varu- och tjänsteleverantörer omfattas om de överstiger 50 dagar samt betalningsansånd hos större leverantörer som säljer varor och tjänster på distans om de överstiger 14 dagar (och inte såsom tidigare tre månader). Varu- och tjänsteleverantörers krediter som endast är förbundna med obetydliga avgifter och därför undantagna kommer numera omfattas om avgiften omfattar mer än lagstadgade dröjsmålsavgifter.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår att förslagen kan komma att få stor påverkan på de företag som berörs av regleringen och även hur företag kan behöva anpassa sin verksamhet till de nya reglerna. Det finns även vissa kostnadsuppskattningar. Förslagsställaren uppger att kostnaderna kan skilja sig mycket åt beroende på företagets storlek, men utvecklar inte detta resonemang mer än att konstatera att det inte går att vara mer detaljerad i kostnadsuppskattningarna. Regelrådet uppfattar att förslaget får anses ha långtgående effekter för de direkt berörda företagens del. Det får därför anses vara av vikt att konsekvensutredningen innehåller en tydlig uppskattning av vilka effekter förslaget faktiskt kan komma att få för berörda företag, liksom en beskrivning av företagets möjlighet att hantera dessa kostnader och därmed möjlighet att fortsätta bedriva verksamhet. Regelrådet kan förstå att det finns utmaningar med att beräkna kostnaderna men förslagsställaren borde trots detta ha kunnat inkludera exempelberäkningar som tydligare visar påverkan på olika företag. Regelrådet konstaterar vidare att förslagsställaren hänvisar till att detaljer kommer att regleras i föreskrifter från Finansinspektionen och Regelrådet förutsätter att dessa förslag kommer att remitteras till Regelrådet.

Regelrådet bedömer att redovisningen av påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet är bristfällig.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Förslagsställaren nämner konkurrens som en viktig del av ett tydligt regelverk och att generella undantag från bestämmelserna skulle kunna utgöra ett hinder för en effektiv konkurrens. Förslagsställaren behandlar dock inte frågan närmare.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår att det kan finnas en konkurrenspåverkan, men såvitt Regelrådet kan se utvecklar förslagsställaren inte sitt resonemang, vilket är en brist.

Regelrådet bedömer att redovisningen av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag är bristfällig.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Det finns ingen information om att förslaget förväntas påverka företagen i andra avseenden.

Regelrådet bedömer att det inte finns något som uppenbart talar för att förslaget skulle medföra en påverkan på företagen i andra avseenden.

Regelrådet finner att avsaknaden av information om regleringens påverkan på företagen i andra avseenden är godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Förslagsställaren uppger att små företag som har kreditgivning och kreditförmedling som sin huvudsakliga verksamhet naturligen kommer ha svårare att bära de kostnader och den administrativa börda som de föreslagna förändringarna förväntas medföra. Det kan tänkas att dessa företag kommer att ha ett behov av att ta in kompetens utifrån vilket också är kostnadsdrivande. Det saknas dock utifrån det nya direktivets fullharmoniserande krav möjligheter att göra generella lättnader för dessa företag. När det gäller de näringsrättsliga bestämmelserna bör det dock i de delar Finansinspektionen meddelar föreskrifter och Konsumentverket utformar allmänna råd finnas viss möjlighet att anpassa kraven efter de skilda typer av näringsidkare som faller in under bestämmelserna.

Förslagsställaren menar vidare att det kan antas att små varu- och tjänsteleverantörer i viss mån kommer att anpassa sin verksamhet så att deras krediter faller utanför tillämpningsområdet för de bestämmelser som genomför konsumentkreditdirektivet. För varu- och tjänsteleverantörer som har ett avtal med en tredje part som erbjuder krediten kommer kreditgivaren i flera fall vara den som uppfyller det nya direktivets krav på exempelvis kreditprövning och information. Varu- och tjänsteleverantören kan dock fortsatt omfattas av andra bestämmelser, såsom reglerna om marknadsföring.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns ett resonemang kring möjligheterna att ta särskilda hänsyn till små företag vid utformningen av reglerna, även om dessa möjligheter är begränsade.

Regelrådet bedömer att redovisningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning är godtagbar.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 22 januari 2025.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Lars Silver och Roland Sigbladh.

Ärendet föredrogs av Katarina Kjellström

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Katarina Kjellström
Föredragande